

7-1-2019

Development of History Instruction Based on Group Investigation and Magic If Approaches to Promote Historical Thinking Skills and Historical Empathy of Upper Secondary School Students(การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้ เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย)

Supanut Pana

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

 Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

Pana, Supanut (2019) "Development of History Instruction Based on Group Investigation and Magic If Approaches to Promote Historical Thinking Skills and Historical Empathy of Upper Secondary School Students(การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้ เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย)," *Journal of Education Studies*: Vol. 47: Iss. 3, Article 25.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol47/iss3/25>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การพัฒนาแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้
เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะ
การคิดทางประวัติศาสตร์ และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

Development of History Instruction Based on Group Investigation and Magic
If Approaches to Promote Historical Thinking Skills and Historical Empathy
of Upper Secondary School Students

ศุภณัฐ พานา¹ ยศวีร์ สายฟ้า² และ วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา³

Supanut Pana, Yotsawee Saifah, and Walai Isarankura Na Ayudhaya

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเป็นการวิจัยและพัฒนา มีระยะเวลาในการทดลอง 15 สัปดาห์ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะการพัฒนาแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If และระยะการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และแบบวัดการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน แนวทางใน

Article Info: Received 3 October, 2017; Received in revised form 21 November, 2018; Accepted 11 June, 2019

¹ นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล: supanut.pana@hotmail.com
Ph.D. Candidate in Curriculum and Instruction Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University
Email: supanut.pana@hotmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล: yotsawee.s@gmail.com
Lecturer in Elementary Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University
Email: yotsawee.s@gmail.com

³ อาจารย์ประจำแผนกวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อีเมล: p_walai@hotmail.com
Lecturer in Curriculum and Instruction Program, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University Email: p_walai@hotmail.com

การจัดการเรียนการสอน การเตรียมการสอน และขั้นตอนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “TIMER” ได้แก่ (1) ขั้นการสนทนาเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ (Talk about historical issue) (2) ขั้นการจินตนาการเกี่ยวกับอดีต (Imagine about the past) (3) ขั้นการจัดการกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (Manage evidence) (4) ขั้นการสำรวจผ่านกาลเวลา (Exploration through time) และ (5) ขั้นการสะท้อนถึงอดีต (Reflection to the past) ตลอดจนการวัดและประเมินผล 2. คุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการเปลี่ยนแปลงของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ไปในทางที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ / การรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ / แนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม / แนวคิด Magic If

Abstract

This research aimed to develop and study the effectiveness of history instruction to promote historical thinking skills and historical empathy of upper secondary school students based on Group Investigation and Magic If approaches. This is a research and development that the experiment in instructional process had been implement for 15 weeks. The research procedure was divided into 2 phrases: phrase one was to develop a history instruction based on Group Investigation and Magic If approaches and phrase two was to experiment the developed instructional process. The target group composed of 31 secondary school students in Matayom 5. The data collection tools include of performance test in historical thinking skills and performance test in historical empathy. The result of the research could be summarized as follows; 1. a history instruction based on group investigation and magic if approaches consisted of Principle, Guidelines, Preparation, Teaching procedure 5 steps, called “TIMER”. They are (1) Talk about historical issue, (2) Imagination about the past, (3) Manage evidence, (4) Exploration through time, and (5) Reflection to the past, along with Measurement and Evaluation 2. The quality of this instructional method, students had historical thinking and historical empathy higher result at .05 significance and had a change of historical thinking skills and historical empathy better.

KEYWORDS: HISTORICAL THINKING SKILLS / HISTORICAL EMPATHY / GROUP INVESTIGATION / MAGIC IF

บทนำ

การศึกษาประวัติศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการประเมินการตีความหลักฐาน และการสรุปข้อเท็จจริง เพื่อทำความเข้าใจบริบทและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด และสามารถสร้างความหมายหรือตีความใหม่ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับหลักฐานและมุมมองของผู้ที่ศึกษาเหตุการณ์ ดังที่ วินัย พงศ์ศรีเพียร (2552) ได้กล่าวว่า วิชาประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาเรื่องราวสำคัญ ๆ ที่เชื่อว่าจะเกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับ

ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคมใดสังคมหนึ่งบนพื้นฐานของการวิพากษ์วิเคราะห์หลักฐานเอกสารขั้นต้นและหลักฐานร่วมสมัยอื่น ๆ เพื่อเข้าใจปัญหาสังคมปัจจุบัน การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ในประเทศไทย เกิดขึ้นจากนโยบายการเมืองที่สอดแทรกแนวคิดชาตินิยมลงไปเป็นหลักสูตร การเรียนการสอนและหนังสือแบบเรียน (สุเนตร ชุตินธรานนท์ และ คณะ, 2557) นอกจากนี้ สื่อต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาอิงประวัติศาสตร์ยังทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน (สุเนตร ชุตินธรานนท์, 2554) บริบทดังกล่าวจึงขัดกับลักษณะเฉพาะของวิชาประวัติศาสตร์ที่ว่า ความจริงทางประวัติศาสตร์ไม่ได้มีเรื่องเล่าที่ดีที่สุดเพียงหนึ่งเดียว แต่ขึ้นอยู่กับมุมมองและการตีความของผู้ที่ศึกษา ดังนั้นนักเรียนจึงควรได้รับการฝึกกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการพิจารณาและประเมินความน่าเชื่อถือในการนำเสนอ มุมมอง และข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนฝึกพิจารณาบริบททางประวัติศาสตร์ และประเมินเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ด้วยใจเป็นกลางซึ่งคือการพัฒนาให้มีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical thinking skill) และ การรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ หรือ ความรู้สึกร่วมยุคร่วมสมัย (Historical empathy)

อย่างไรก็ตาม สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2558) ได้สรุปผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์ว่า นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดการพัฒนาทักษะการคิด การสืบค้นความรู้ การตั้งคำถาม ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อปัญหาดังกล่าวคือ การสอนของครูที่เน้นท่องจำ ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ไม่เน้นการฝึกปฏิบัติและไม่เน้นการฝึกคิด ส่งผลให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนและไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ นักเรียนจึงขาดการฝึกทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ด้วย เพราะทั้งสองสิ่งนี้เป็นส่วนที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน

(Nye et al., 2011) โดยในการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ต้องอาศัยทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เพื่อให้การอธิบายสภาพแวดล้อม ความคิด ความรู้ ความเชื่อหรือความรู้สึกของผู้คนในเหตุการณ์มีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ยังส่งผลให้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้ใกล้เคียงสภาพการณ์ในอดีตอย่างชัดเจนมากขึ้น

ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ คือ ความสามารถในการคิดเพื่อเรียงลำดับเหตุการณ์ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ อธิบายบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ วิเคราะห์และตรวจสอบหลักฐาน ตลอดจนอธิบายเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างน่าเชื่อถือ ซึ่งคล้ายกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แต่แตกต่างกันตรงที่ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เป็นการคิดตามกรอบของช่วงเวลาหรือยุคสมัยที่ศึกษา และจากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่ Assessment Resource Center for History (2013) National Center for History in the Schools (1996) และ The College Board (2012) ได้นำเสนอ ผู้วิจัยสามารถหาความสอดคล้องและสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ได้แก่ (1) การเรียงลำดับเหตุการณ์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (2) การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (3) การยืนยันด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และ (4) การตีความและสังเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ อนึ่ง ในการแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตนที่มีต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์นักเรียนควรทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์และไม่ควรนำความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกในปัจจุบันไปตัดสินหรือตีความเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะช่วงเวลาของเหตุการณ์กับช่วงเวลาของนักเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นนักเรียนจึงควรได้รับการพัฒนาให้การรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ (Centre for the Study of Historical Consciousness, 2014)

การรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ คือ การทำความเข้าใจความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกต่าง ๆ ของบุคคลในเหตุการณ์โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์มาสนับสนุน และแสดงความคิดเห็นและ/หรือความรู้สึกของตนโดยหลีกเลี่ยงปัจจุบันนิยม ซึ่งจากการศึกษาองค์ประกอบของการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ที่นักการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ได้นำเสนอ ผู้วิจัยสามารถหาความสอดคล้องและสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ประกอบของ

การรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ได้แก่ (1) การเปิดรับมุมมองที่แตกต่าง (2) การศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ และ (3) การเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันด้วยความเข้าใจ (Barton & Levstik, 2004; Davison, 2012; Endacott & Brooks, 2013)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์พบว่า หลักการของแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group investigation) ที่ Joyce and Weil (2011) ได้พัฒนาขึ้น มีหลักการที่สอดคล้องกับการศึกษาประวัติศาสตร์ที่เป็นการผสมผสานความรู้เชิงบอกเล่า (Declarative knowledge) ซึ่งเป็นการเรียนรู้เนื้อหาและข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และความรู้เชิงขั้นตอน (Procedural knowledge) ซึ่งเป็นการใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการประเมินเนื้อหาและหลักฐาน เพื่อพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของข้อเท็จจริง (Ercikan & Seixas, 2015) นอกจากนี้กระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มยังสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหา วางแผนในการสืบค้นข้อมูล และอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น เพื่อให้กลุ่มตอบคำถามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน สาระสำคัญของแนวคิดดังกล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนที่นำประเด็นหรือปัญหากระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัย หรือความขัดแย้งทางความคิด และกระตุ้นให้นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่มและความรู้ตลอดจนประสบการณ์เดิมของสมาชิกในการสืบสอบแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาสู่การสร้างความรู้ใหม่หรือความเข้าใจให้เป็นที่ยอมรับร่วมกัน และประเมินผลงานตลอดจนกระบวนการทำงานกลุ่ม

อย่างไรก็ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะการสืบค้น ทักษะการทำงานร่วมกันซึ่งเป็นทักษะทางด้านพุทธิพิสัย กระบวนการดังกล่าวจึงยังไม่สามารถพัฒนาการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับมิติด้านพุทธิพิสัยและจิตพิสัยได้ ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางในการพัฒนาการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์พบว่า การใช้เทคนิคทางการละครสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์โดยการจำลองสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ (Foster, 2001) สิ่งสำคัญคือครูต้องนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาเป็น

กรอบให้นักเรียนฝึกคิดหรือสวมบทบาทเป็นคนในเหตุการณ์เพื่อทำความเข้าใจและตระหนักถึงข้อจำกัดและมุมมองของเหตุการณ์ อีกทั้งการใช้เทคนิคการละครยังเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างอดีตกับนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมและช่วยให้ผู้คนในอดีตกลับมามีชีวิตขึ้นอีกครั้ง (Heathcote, 2008)

การค้นพบข้อเสนอแนะของนักการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจหลักการของแนวคิด Magic If ที่คิดค้นโดย Constantin Stanislavski (ชุตินา มณีวัฒนา, 2550) ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถส่งเสริมการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์โดยการสมมติตนเองว่า “ถ้าฉันเป็นตัวละครและเผชิญสถานการณ์เดียวกันกับตัวละครนั้น ฉันจะอย่างไร” เพื่อให้ให้นักเรียนทำความเข้าใจตัวละคร สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อตัวละคร และสภาพปัญหาจากการศึกษาและวิเคราะห์บทละคร เพราะแนวคิดนี้มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนเข้าใจความคิด ความรู้สึกหรือมุมมองต่อสถานการณ์ของตัวละคร และแสดงพฤติกรรมได้อย่างสมจริง ดังนั้นสาระสำคัญของแนวคิด Magic If คือ การวิเคราะห์สถานการณ์และลักษณะของบุคคลในเหตุการณ์ และฝึกคิดโดยการสมมติว่าตนเองเป็นบุคคลนั้น เพื่อรับรู้ถึงความคิดและความรู้สึกของคนในเหตุการณ์ และคาดการณ์ความเป็นไปได้ที่อาจเกิดขึ้นหรือนำเสนอความเข้าใจในแง่มุมใหม่

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If มาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ใช้ทักษะและการรับรู้ความรู้สึกดังกล่าวในการประเมินข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ในมิติต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้และการยอมรับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายที่จะนำไปสู่การสร้างทำความเข้าใจที่ดีต่อกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If ที่ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เพื่อศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If ที่ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะคือ เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นระหว่างก่อนกับหลังการทดลอง

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา มุ่งพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If ที่ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์

3. ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม และหลักการของแนวคิด Magic If ให้มีความชัดเจน รัดกุม และครอบคลุมงานวิจัย

3.2 กำหนดหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำสาระสำคัญของแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม และสาระสำคัญของแนวคิด Magic If มาพัฒนาเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน จากนั้นกำหนดแนวทางการในการจัดการเรียนการสอนตามหลักการที่พัฒนาขึ้น

3.3 กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำแนวทางของรูปแบบการเรียนการสอน มาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

4. การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนและการแก้ไขปรับปรุง

4.1 ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นซึ่งประกอบด้วย หลักการวัตถุประสงค์ แนวทาง ขั้นตอน การวัดและประเมินผล และตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพในด้านแนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

4.2 ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปทดลองสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ห้องเรียน ที่มีความรู้เดิมเกี่ยวกับหัวข้อประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยหลังจากทดลองสอนแต่ละครั้งผู้วิจัยนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอน แนวทางการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละระดับขั้นของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

1. กำหนดแบบแผนการทดลอง: ผู้วิจัยใช้วิธีแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบแผนการทดลองเป็นแบบศึกษากลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง (The one-group pretest-posttest design)

2. กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน: ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดกรุงเทพฯ โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียนคือ (1) เป็นโรงเรียนที่มีการจัดกลุ่มนักเรียนแต่ละห้องแบบคละความสามารถ (2) เป็นโรงเรียน

ที่มีความพร้อมในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสืบค้นและจัดกระทำข้อมูล และ (3) เป็นโรงเรียนที่สมัครใจให้ผู้วิจัยเข้าไปทดลองและเก็บข้อมูล ซึ่งพบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีจำนวน 15 ห้องเรียน จากนั้นผู้วิจัยจึงสุ่มห้องเรียนแบบยกกลุ่มโดยวิธีจับสลากเพื่อจัดเป็นกลุ่มทดลอง ผลปรากฏว่า นักเรียนชั้น ม.5/14 จำนวน 31 คน เป็นกลุ่มทดลอง

3. สร้างแผนการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

4. พัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่

4.1 แบบทดสอบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ แบ่งเป็น แบบทดสอบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ชุดที่ 1 (ก่อนเรียน) เหตุการณ์การสิ้นสุริยคราสพระเจ้ากรุงธนบุรี (ตากสิน) และแบบทดสอบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 (หลังเรียน) เหตุการณ์สงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับพระมหาอุปราชา โดยเป็นข้อสอบชนิดอัตนัย ฉบับละ 8 ข้อ

4.2 แบบทดสอบการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ แบ่งเป็น แบบทดสอบการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 (ก่อนเรียน) เหตุการณ์การถวายคำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103 และกบฏ ร.ศ. 130 และแบบทดสอบการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 (หลังเรียน) เหตุการณ์การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศไทย โดยเป็นข้อสอบชนิดอัตนัย ฉบับละ 4 ข้อ

5. ดำเนินการทดลองใช้กระบวนการเรียนการสอน และเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ก่อนการทดลอง: ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบทดสอบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ชุดที่ 1 และแบบทดสอบการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 1 และแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.2 ดำเนินการทดลอง: ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนกลุ่มทดลองด้วยตนเองโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น 15 สัปดาห์ เป็นระยะเวลา 15 คาบ เรื่องที่ใช้ในการทดลองคือ การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 วิฤตการณ์ร.ศ. 112 และการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ในวิชาประวัติศาสตร์ไทย

5.3 หลังการทดลอง: ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ชุดที่ 2 และแบบวัดการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2

6. การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เชิงปริมาณดำเนินการวิเคราะห์คะแนนจากแบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และแบบวัดการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มทดลองด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นด้วยการใช้สถิติ *t-test for dependent*

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If ที่ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ หลักการ การเตรียมการสอน และขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน คือ การจัดการเรียนการสอนที่นำประเด็นหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มาให้นักเรียนวิเคราะห์และประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สรุปข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ มีความรู้สึกร่วมยุคร่วมสมัย และนำเหตุการณ์ที่ศึกษามาเป็นบทเรียน โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการสืบสอบแสวงหาความรู้ และการสมมติตนเองเป็นบุคคลในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

การเตรียมการสอน ในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ครูควรมีการเตรียมการสอนดังนี้

(1) ครูคัดเลือกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยมีเกณฑ์ที่สำคัญ คือ เป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตร

สถานศึกษา มีหลักฐานขั้นต้นและชั้นรองที่หลากหลาย และมีการตีความหรือนำเสนอในแง่มุมที่แตกต่างกัน

(2) ครูคัดเลือกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยมีเกณฑ์ที่สำคัญคือ เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ครูและนักเรียนสามารถสืบค้นและนำมาศึกษาได้ หลักฐานนั้นควรมีการตีความหรือนำเสนอแง่มุมทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาที่แตกต่างกัน ตลอดจนควรมีทั้งหลักฐานขั้นต้นและชั้นรอง

(3) ครูศึกษาและทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ และการตีความหรือแง่มุมทางประวัติศาสตร์ที่หลักฐานแต่ละชิ้นนำเสนอ

(4) ครูศึกษาและทำความเข้าใจเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะและการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอนเรียงตามตัวอักษรภาษาอังกฤษ “TIMER” โดยในแต่ละขั้นมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ (Talk about historical issue)

ครูนำเสนอเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และตั้งคำถามเกี่ยวกับบริบทแวดล้อมและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ซึ่งครูควรมีการตั้งคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงข้อมูลจากคำตอบของเพื่อนและให้นักเรียนศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 การจินตนาการเกี่ยวกับอดีต (Imagination about the past)

กำหนดให้นักเรียนแบ่งกลุ่มคละความสามารถ กลุ่ม 5-6 คน จากนั้นกลุ่มร่วมกันอภิปรายและเรียงลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ จากนั้นครูยกประเด็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยให้นักเรียนจินตนาการภาพเหตุการณ์โดยอาศัยความรู้เดิมของกลุ่มเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ จากการใช้คำถามว่า “ถ้า” ซึ่งมีลักษณะตรงข้ามกับข้อเท็จจริง และให้นักเรียนตั้งสมมติฐานที่ตนสนใจ โดยครูควรมีการตั้งคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนตรวจสอบความเข้าใจและความคิดเห็นของกลุ่มเกี่ยวกับสมมติฐานที่ตั้งขึ้น

ขั้นที่ 3 การจัดการกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (Manage evidence)

กำหนดให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในค้นหาและคัดเลือกหลักฐาน และอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนด้วยการชี้แนะวิธีการค้นคว้า ยกตัวอย่างแหล่งสืบค้นข้อมูล การอ่านหลักฐานขั้นต้น และวิธีการอ่านจับใจความ นอกจากนี้ครูควรตั้งคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์และประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน

ขั้นที่ 4 การสำรวจผ่านกาลเวลา (Exploration through time)

กำหนดให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือมาสรุปบริบทประวัติศาสตร์และลักษณะของบุคคลในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นและตั้งคำถาม “ถ้า” ด้วยตนเอง เช่น การสมมติตนเองเป็นบุคคลที่อยู่ร่วมสมัยในเหตุการณ์ และถ้ากระทำตามสิ่งที่นักเรียนคิดแล้วจะส่งผลเช่นไร เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การสะท้อนถึงอดีต (Reflection to the past)

กำหนดให้นักเรียนนำเสนอข้อสรุปของสมมติฐาน และแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของกลุ่มที่มีต่อเหตุการณ์ จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันประเมินสมมติฐานและตรวจสอบวิธีการในการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องอื่น ๆ ต่อไป นอกจากนี้หากมีประเด็นใด ๆ เพิ่มเติมครูสามารถบรรยายเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมได้ อีกทั้งครูควรมีการตั้งคำถามเพิ่มเติมเพื่อ (1) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลได้ชัดเจน (2) ให้นักเรียนทั้งห้องร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการวิเคราะห์และการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานของแต่ละกลุ่ม และ (3) ให้นักเรียนร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์และนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และการทำงานกลุ่ม

2. ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If ที่ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีผลการทดลองดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง (คะแนนเต็ม 25 คะแนน)

กลุ่มทดลอง	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>
ก่อนทดลอง	31	11.58	4.73	8.27*
หลังทดลอง	31	17.32	3.22	

หมายเหตุ: * $p < .05$

การทดสอบค่าที (*t*-test dependent) ในตาราง 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังทดลองด้วยแบบทดสอบของนักเรียนกลุ่มทดลอง (คะแนนเต็ม 14 คะแนน)

กลุ่มทดลอง	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>
ก่อนทดลอง	31	5.96	2.10	10.46*
หลังทดลอง	31	10.35	2.07	

หมายเหตุ: * $p < .05$

การทดสอบค่าที (*t*-test dependent) ในตาราง 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยนี้ มีสาระสำคัญ 2 ประเด็น คือ ด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และด้านคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยมีข้อสังเกตที่นับเป็นประเด็นสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแบบในครั้งนี้ 3 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 ภูมิหลังของครูที่จำเป็นต่อการนำรูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If ไปใช้ จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนนี้มีประสิทธิภาพคือ ภูมิหลังของครูที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับประเด็นหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้งขั้นต้นและขั้นรองที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ตลอดจนเกณฑ์ในการคัดเลือกและประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากความรู้ความเข้าใจดังกล่าวเป็นสิ่งที่ครูจำเป็นต้องนำมาใช้ตั้งแต่ช่วงเตรียมการสอนในการคัดเลือกประเด็นหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ให้เหมาะสมกับรูปแบบและนำมาใช้ในช่วงการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดนักเรียน และระบุได้ว่า สิ่งที่นักเรียนคิดอยู่นอกเหนือบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาหรือไม่ ประการที่สอง คือ ความสามารถในการตั้งคำถาม ซึ่งความสามารถนี้ครูจะต้องพยายามตั้งคำถามเพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนได้ฝึกคิดและเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อนักเรียนเผชิญกับปัญหาหรือข้อสงสัยในการดำเนินงานครูจะต้องสามารถทำให้คำถามหรือข้อสงสัยนั้นง่ายขึ้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบด้วยตนเอง สอดคล้องกับที่ Foster (2001) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมหรือการตั้งคำถามของครูเพื่อกระตุ้นการคิด การตรวจสอบคำอธิบายเหตุการณ์และการอภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนเป็นการช่วยเหลือ (Scaffold) และเสริมสร้างการเรียนรู้ให้นักเรียนได้พัฒนาการตั้งคำถามที่ซับซ้อนและกระตุ้นความคิดมากยิ่งขึ้น และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การฝึกฝนการรับรู้ความรู้สึทางประวัติศาสตร์ในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ

ประเด็นที่ 2 การคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการรับรู้ความรู้สึทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นเนื้อหาที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับรูปแบบนี้คือประเด็นสำคัญหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยเกณฑ์ในการพิจารณาเหตุการณ์หรือประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่จะนำมาใช้กับรูปแบบการเรียนการสอนรูปแบบนี้คือ (1) เป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา (2) เป็นเหตุการณ์ที่มีการตีความหรือนำเสนอในแง่มุม

ที่แตกต่างกัน และ (3) เป็นเหตุการณ์ที่มีหลักฐานขั้นต้นและชั้นรองที่หลากหลาย เกณฑ์ในการพิจารณานี้สอดคล้องกับที่ Endacott and Brooks (2013) และ Foster (2001) ที่ระบุว่า ครูควรมีการเลือกเนื้อหาที่เป็นเหตุการณ์ที่มีหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานชั้นรองอย่างเพียงพอ และนักเรียนสามารถเข้าถึงหลักฐานเหล่านั้นได้ง่าย เพื่อนำมาใช้อ้างอิงให้ข้อสรุปของนักเรียนมีความน่าเชื่อถือ

ประเด็นที่ 3 ความสามารถในการเข้าถึงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของครูและนักเรียน โดยเฉพาะหลักฐานขั้นต้นเพราะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ข้อสรุปของครูและนักเรียนมีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากหลักฐานขั้นต้นเป็นหลักฐานที่เกิดร่วมสมัยหรือใกล้เคียงกับช่วงเวลาเดียวกันกับเหตุการณ์ ดังที่ Sexias and Morton (2013) กล่าวว่า สิ่งที่จะทำให้ข้อสรุปของนักเรียนมีความน่าเชื่อถือคือ หลักฐานขั้นต้น เพราะหลักฐานขั้นต้นเป็นสิ่งเดียวที่อดีตทิ้งเอาไว้ให้คนในปัจจุบันได้ศึกษา ดังนั้นในการเลือกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาประเด็นหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เหมาะสมกับรูปแบบสิ่งที่ครูควรพิจารณาคือ (1) เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ครูและนักเรียนสามารถสืบค้นและนำมาศึกษาได้ (2) หลักฐานนั้นควรมีการตีความหรือนำเสนอแง่มุมทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาที่แตกต่างกัน และ (3) ควรมีทั้งหลักฐานขั้นต้นและชั้นรอง นอกจากนี้ในการดำเนินกิจกรรมครูควรอนุญาตให้นักเรียนสามารถใช้อุปกรณ์ในการสื่อสารเนื่องจากจะทำให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลได้ง่ายขึ้น หรือครูควรจัดกิจกรรมในห้องเรียนที่มีคอมพิวเตอร์เพื่อเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลและคัดเลือกข้อมูลด้วยตนเอง

2. ด้านคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้

ทางประวัติศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม และแนวคิด Magic If มีความสำคัญกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ดังที่ The College Board (2012) ได้ระบุว่า การส่งเสริมให้นักเรียนทำความเข้าใจแนวคิดหรือมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างและประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานและมุมมองทางประวัติศาสตร์ สามารถส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ferretti, MacArthur, and Okolo (2001) ที่พบว่า การสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มส่งผลให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาทางประวัติศาสตร์และการสืบค้นทางประวัติศาสตร์ดีขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Colby (2007) ที่พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ประกอบด้วย การอภิปรายแบบกลุ่มใหญ่และเล็ก การนำเสนอปากเปล่า อภิปรายเกี่ยวกับหลักฐานขั้นต้น และการสร้างงานเขียนทางประวัติศาสตร์โดยนำแต่ละมุมมองมาร้อยเรียงเข้าด้วยกัน สามารถส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ได้ ในด้านการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์เตรียมการสอนของครู สอดคล้องกับ Endacott and Brooks (2013) และ Foster (2001) ที่ระบุว่า ครูควรมีการเลือกเนื้อหาที่เป็นเหตุการณ์ที่มีหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานขั้นรองอย่างเพียงพอ และนักเรียนสามารถเข้าถึงหลักฐานเหล่านั้นได้ง่าย เพื่อนำมาใช้อ้างอิงในการสร้างบริบททางประวัติศาสตร์ การรับมุมมองของผู้อื่น และการเชื่อมโยงความรู้สึกของตนกับผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ให้มีความน่าเชื่อถือ อีกทั้ง Foster (2001) ยังได้กล่าวว่า การทำหน้าที่ของครูในการเป็นผู้ช่วยเหลือ (Scaffold) เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การฝึกฝนการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้การส่งเสริมให้นักเรียนสมมติตนเองเป็นผู้คนหรือบุคคลในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์หลังจากการสรุปข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์สอดคล้องกับ Heathcote (2008) และงานวิจัยของ Davison (2012) ที่ระบุว่า ครูควรนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้นักเรียนศึกษาและฝึกคิดเป็นคนในเหตุการณ์ หรือสวมบทบาทเป็นบุคคลทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนได้เปิดรับมุมมองที่แตกต่าง ตระหนักถึงความเป็นไปได้ที่หลากหลายที่อาจเกิดขึ้น และตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ Nokes (2011) ที่เสนอความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนศึกษาหลักฐานตีความ และสร้างบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาความเข้าใจ

ในธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์ว่า เหตุการณ์เดียวกันสามารถมีมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้การสมมติตนเองตามแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรับรู้อารมณ์ ความคิด ความรู้สึกของคนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kade, Özcan, and Lindell (2013) และ Smith, Gephardt, and Nestel (2015) ที่พบว่า แนวคิด Magic If เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้รับการทดลองสามารถจินตนาการและเข้าถึงอารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติ ของตัวละครและสามารถจินตนาการสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น แนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มและแนวคิด Magic If มีความสัมพันธ์กับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ทำให้สามารถพัฒนาและส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If ไปใช้

1.1 รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเหมาะสมสำหรับเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประเด็นหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีการนำเสนอในแง่มุมที่ต่างกันและมีหลักฐานขั้นต้นและชั้นรองอย่างหลากหลาย

1.2 ครูควรให้ความสำคัญกับการเตรียมการสอนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางที่สำคัญในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของเหตุการณ์

1.3 ในการนำรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับหลักการของแนวคิด Magic If ในช่วงแรกของการนำไปใช้ ครูต้องเป็นแบบอย่างในการวิเคราะห์และประเมินความน่าเชื่อถือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากนักเรียนไม่เคยฝึกการวิเคราะห์และประเมินความน่าเชื่อถือ ครูจึงควรเป็นตัวอย่างการตั้งคำถามหรือข้อสงสัยที่มีต่อเหตุการณ์ กระตุ้นและสนับสนุนให้นักเรียนวิเคราะห์และประเมินความน่าเชื่อถือหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ

1.4 ครูควรให้ความสำคัญกับการจัดสรรเวลา ออกแบบและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม เนื่องจากแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนมีความสำคัญและเป็นจุดเน้นของหลักการในรูปแบบการเรียนการสอน

1.5 ครูควรจัดกลุ่มนักเรียนแบบละความสามารถไว้ก่อน เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดกลุ่มนักเรียนแบบละความสามารถโดยนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการสอบครั้งก่อนหน้ามาใช้ประกอบในการแบ่งกลุ่มนักเรียน

1.6 ครูควรสำรวจนักเรียนทุกกลุ่มในช่วงดำเนินกิจกรรมในทุกขั้นตอนเพื่อสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในการให้ความร่วมมือ และคอยให้ข้อเสนอแนะหากนักเรียนยังไม่สามารถคิดได้ตรงประเด็น

1.7 ในการทำกิจกรรมตามขั้นตอนของรูปแบบ นักเรียนจำเป็นต้องอ่านหลักฐานและเอกสารจำนวนมาก เพื่อนำมาใช้ในการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูจึงไม่ควรใช้รูปแบบนี้ตลอดภาคการศึกษา เพราะอาจส่งผลให้นักเรียนเหนื่อยล้า และไม่คอยแสดงบทบาทในการศึกษาหลักฐานและอภิปรายกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มและหลักการของแนวคิด Magic If ที่มีต่อตัวแปรทางด้านอื่นๆ เช่น การสื่อสารและการนำเสนอ เจตคติในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรด้านการช่วยเหลือและสนับสนุนของครู เพราะในรูปแบบนี้ครูจำเป็นต้องตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดในแต่ละขั้นตอน และระบุได้ว่า สิ่งที่นักเรียนคิดอยู่นอกเหนือบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาหรือไม่ ดังนั้นตัวแปรดังกล่าวจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาศึกษาในครั้งต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชุติมา มณีวัฒนา. (2550). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการกำกับการแสดง 1*. เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์, คณะศิลปกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2552). *อาจารย์บูชา*. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2558). *แนวการสอนประวัติศาสตร์: ประวัติศาสตร์ไทย หลากหลายวิธีเรียน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุนทร ชูตินทรานนท์. (2554). *พม่ารบไทย: ว่าด้วยการสงครามระหว่างไทยกับพม่า* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- สุนทร ชูตินทรานนท์ และ คณะ. (2557). *ชาตินิยมในแบบเรียนไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มติชน.

ภาษาอังกฤษ

- Assessment Resource Center for History. (2013). *Historical thinking skills scoring rubric*. Retrieved from <http://www.umbc.edu/che/arch/rubric.php>
- Barton, K., & Levstik, L. (2004). *Teaching history for the common good*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Centre for the Study of Historical Consciousness. (2014). *The historical thinking project promoting critical historical literacy for 21st century*. Retrieved from <http://historicalthinking.ca>
- Colby, S. R. (2007). *Students as historians: The historical narrative inquiry model's impact on historical thinking and historical empathy* (Unpublished Doctoral Dissertation). University of North Texas, Texas.
- Davison, M. (2012). *"It is really hard being in their shoes": Developing historical empathy in secondary school students* (Unpublished Doctoral

- Dissertation). University of Auckland, Auckland.
- Endacott, J., & Brooks, S. (2013). An updated theoretical and practical model for promoting historical empathy. *Social Studies Research and Practice*, 8(1), 41-58.
- Ercikan, K., & Seixas, P. (2015). Issues in designing assessments of historical thinking. *Theory Into Practice*, 54(3), 255-262.
- Ferretti, R. P., MacArthur, C. D., & Okolo, C. M. (2001). Teaching for historical understanding in inclusive classrooms. *Learning Disability Quarterly*, 24(1), 59-71.
- Foster, S. (2001). Historical empathy in theory and practice: Some final thoughts. In O. L. Davis, E. A. Yeager, & S. J. Foster (Eds.), *Historical empathy and perspective taking in the social studies*. Lanham, MD: Rowman and Littlefield.
- Heathcote, D. (2008). In my view: Means and ends: History, drama and education for life *Primary History The primary education journal of The Historical Association*, 48, 6-7.
- Joyce, B., & Weil, M. (2011). *Models of teaching* (8th ed.). Boston: Pearson.
- Kade, D., Özcan, O., & Lindell, R. (2013). Towards stanislavski-based principles for motion capture acting in animation and computer games. In *International Conference in Illustration and Animation*. Porto, Portugal.
- National Center for History in the Schools. (1996). *The national standards for history*. Retrieved from <http://www.sscnet.ucla.edu/nchs/standards>
- Nokes, J. (2011). Historical literacy. *Social Studies*, newsletter:Utah State Office of Education.
- Nye, A., Hughes-Warrington, M., Roe, J., Russell, P., Deacon, D., & Kiem, P. (2011). Exploring historical thinking and agency with undergraduate history students. *Studies in Higher Education*, 36(7), 763-780.

Sexias, P., & Morton, T. 2013. *The big six: Historical thinking concepts*. Toronto: Nelson Education.

Smith, C. M., Gephardt, E. G., & Nestel, D. (2015). Applying the theory of stanislavski to simulation: Stepping into role. *Clinical Simulation in Nursing*, 11(8), 361-367.

The College Board. (2012). *AP world history*. Retrieved from <https://apcentral.collegeboard.org/>